

Høring i transport- og kommunikasjonskomiteen om statsbudsjett 2022 2. november 2021

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) skal bidra til å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten, som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn. MBL skal styrke og verne de publisistiske verdier som representeres av redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten.

MBL skal bidra til at et mangfold av økonomisk sunne medier kan fungere som det åpne samfunns arena for fri informasjon, samfunnskritikk og debatt.

MBL representerer 325 medlemsbedrifter med ca. 10.000 ansatte: 205 mediehus, herunder 185 aviser hvorav 150 er lokalaviser. Andre mediehus er kommersiell allmennkringkasting, magasiner og lokal-tv. MBL representerer også virksomheter tilknyttet mediehusene, bl.a. avistrykkerier og distribusjonsselskaper.

MBL har tre hovedbudskap:

- 1. Anbudene for avisdistribusjon der det ikke finnes noe annet distribusjonsalternativ er svært viktige for avisene og abonnentene, og gir et likeverdig distribusjonstilbud over hele landet. Vi ber om at de opprettholdes når dagens avtaler utløper sommeren 2022.**
- 2. Det må satses på utbygging av høyhastighetsbredbånd over hele landet. Dette er essensiell infrastruktur som må være tilgjengelig for alle innbyggere.**
- 3. Det må utredes hvordan man skal sikre at aktører som kontrollerer essensiell digital infrastruktur, som bredbåndstjenester er, ikke kan opptre slik at de påvirker forbrukernes konsum av medier og innhold, og hvordan mediemangfoldet kan beskyttes. Det må sikres effektiv konkurranse der det ikke er grunnlag for konkurranse på infrastrukturnivå, for å hindre innlåsing av brukerne og sikre nøytralitet, mediemangfold og innovasjon i bredbåndsnettene.**

Mediehusene i Norge er blant de fremste i verden på digitalisering av brukermarkedet. Avismediehusene har nå mer enn 1,2 millioner rene digitale abonnemeter. Flere nye, store og små nettaviser er lansert. For TV blir digital distribusjon stadig viktigere, når bruken i økende grad går fra lineære sendinger til strømming. Men mediene står fortsatt i en krevende digital transformasjon, hvor man går fra en analog til en digital forretningsmodell. Brukerne får tilbud på alle plattformer, og digitale forteller- og formidlingsteknikker videreutvikles.

For selv om norske medier er blant de fremste i verden på digitalisering, er prosessen på ingen måte over. Mediene har store utfordringer foran seg. Tradisjonell distribusjon, enten det er papir eller lineære tv-sendinger, er fremdeles en svært viktig del av forretningsmodellen og gir store inntekter. Disse distribusjonsskjedene er både kritisk viktige, og samtidig sårbare og kostnadskrevende. Både fysisk og digital distribusjon må være tilgjengelig for brukere og medier.

Avisdistribusjon må opprettholdes

Kap. 1370 Posttjenester, post 70, omtaler to anbudskontrakter: kontrakt Aktiv Norgesdistribusjon om lørdagsomdeling av aviser, og kontrakt med Posten Norge om avisomdeling på ukedager. Begge gjelder i områder uten eksisterende avisbudnett, og er svært viktige for aviser med abonnenter i disse områdene. Det gjelder et stort antall titler. Av totalt 227 aviser er det 190 lokalaviser med et opplag på omtrent halvparten av bransjens totalopplag på omtrent 2,3 millioner. Nesten en tredjedel av disse lokalavisene er dagsaviser, det vil si at de utkommer minst fire ganger per uke. Det er avgjørende for mediemangfoldet at alle lokalavisene klarer å nå både brukere og annonsører på flere flater. Nr. 2-avisene og riksspredte nisjeaviser en sentral del av mediemangfoldet, og mange av disse har en svært høy andel abonnenter spredt over hele landet. Disse gruppene mediehus er avhengige av å nå en stor andel av abonnentene med papirutgaver, og disse anbudskontraktene har stor betydning både for mediehusenes økonomi og for de abonnentene som ønsker papirutgaver. MBL ber om at anbudene opprettholdes når dagens avtale utløper i 2022, og at de fanger opp dem som mister tradisjonell distribusjon.

Bredbånd over hele landet

Den digitale infrastrukturen er kritisk for at norske medier skal nå ut til borgerne med sine tjenester, og oppfylle sitt samfunnsoppdrag. Stortingsmeldingen om digital infrastruktur, Meld. St. 28 (2020-21) *Vår felles digitale grunnmur*, pekte på at «Innbyggernes forbruk av medietjenester skjer i økende grad på digitale plattformer. Norske medievirksomheter er derfor i økende grad avhengig av tilgang til digital infrastruktur, det vil si mobil- og bredbåndnett, for å nå ut til brukerne med innhold og journalistikk som bidrar til ytringsfrihet og mediemangfold.» Det må satses på utbygging av høyhastighetsbredbånd over hele landet. Dette er essensiell infrastruktur som må være tilgjengelig for alle innbyggere.

Sikre nødvendig konkurranse og innovasjon i mobil- og bredbåndnettene

Det pekes også i meldingen på at «Velfungerende konkurranse i mobil- og bredbåndnett er viktig for å sørge for at innbyggerne har god tilgang til informasjon og innholdstjenester og dermed legge til rette for mediemangfold og ytringsfrihet. På samme måte er prinsippet om nettnøytralitet (jf. kapittel 10) en viktig forutsetning for demokrati og fri tilgang til informasjon, og dette prinsippet er derfor også nødvendig for å sikre forbrukerrettigheter.»

MBL er svært bekymret for de langsiktige konsekvensene av utviklingen i disse markedene. Det er ikke gjort noen utredning av konsekvensene av manglende konkurranse for mediemangfold og innholdsmarkedene. Dette til tross for at meldingen erkjenner at et stort antall forbrukere, spesielt i distriktene, ikke vil ha valgfrihet mellom bredbåndsløseleverandører på grunn av høye investeringskostnader.

Kobling mellom nett og tjenester er en problemstilling som er kjent fra andre områder hvor essensiell infrastruktur kontrolleres av et monopol; som jernbane og strøm. På disse områdene har man innført et strukturelt skille mellom nettet og tjenestene for å skape konkurranse på tjenestenivå. Noen tilsvarende regulering har man ikke for bredbånd. Her er det de samme aktørene som kontrollerer nettene og har markedsrettigheter overfor forbrukerne i markedet for bredbåndstjenester til forbrukerne.

Statens har gjennom Grunnloven §100 ansvar for å sikre ytringsfrihetens infrastruktur. Tilgang til nyhetsmedier og innholdstjenester skjer i økende grad digitalt, og er avhengig av bredbånd. Vi er bekymret for utviklingen der aktører som kontrollerer forbrukernes tilgang til bredbåndnett i økende grad blir vertikalt integrert og etablerer egne innholdstjenester. Dette betyr at aktørene ikke er nøytrale formidlere av innholdstjenester, men kan opptre som portvoktere med egeninteresse i og mulighet til å påvirke forbrukernes innholdskonsum, for eksempel ved å løfte frem eget innhold på bekostning av andres, eller ved å koble sammen innholds- og bredbåndstjenester. Det vil være skadelig for mediemangfoldet og borgernes frie tilgang til informasjon.

Diskusjonen om regulering må inkludere innovasjonsutfordringene i hele verdikjeden. Bredbånd har fellestrekk med andre infrastruktursektorer (vei, elektrisitet osv.) ved at innovasjon dempes over tid. Vurderingene av reguleringsmåter bør derfor trekke på innsikt fra disse sektorene. Utbygger må selvsagt sikres kostnadsdekning, noe som kan oppnås innenfor rammen av mange reguleringsmåter.

Da meldingen ble behandlet i Stortinget var komiteflertallet «bekymret for hvordan svikt i konkurransen og bruk av bindingstid, koblingssalg og andre innlåsingsmekanismer som rammer forbrukerne, er til hinder for valgfrihet og begrenser tilgangen til fri informasjon.» Flertallet mente at «det bør legges til rette for ytterligere konkurranse på tjenestenivå og føres hyppigere kontroll av markedet hvor en aktør har monopol eller spesielt sterk markedsstilling.»

Det må utredes hvordan man skal sikre at aktører som kontrollerer essensiell digital infrastruktur, som bredbåndstjenester er, ikke kan opptre slik at de påvirker forbrukernes konsum av medier og innhold, og hvordan mediemangfoldet kan beskyttes. Det må sikres effektiv konkurranse der det ikke er grunnlag for konkurranse på infrastrukturnivå, for å hindre innlåsing av forbrukerne og sikre nøytralitet og mediemangfold i bredbåndnettene.